

A nap már jócskán nyugat felé járt, a sovány felhők szegélye a szakadozott látóhatár felett világossárgás lett, mint a szétfolyó tojássárgája. A Kínai, miután felélesztette a tüzet a kerek konzervdoboz alatt, felállt és azt mondta:

– Most má’ fornia kell. –

12 Alex La Guma

A konzervdoboz bizonytalanul billegett két féltéglán és egy lapos kővön. Gondosan raktuk meg a tüzet, hogy egy kis kávéfőzünk magunknak,

és most olyan érdeklődéssel figyeltük a vizet a konzervdobozban, mint az asszonyok a gyerekszülést.

– Ott van ni – mondta a Kínai, ahogy bugyogva megtört a víz felszíne. Megvárta, míg felforr, aztán egy gyűrött csomagot húzott elő szakadt vihar-kabátja zsebéből, kinyitotta és óvatosan egy kis durva kávéfőzöttet tett a konzervdobozba.

A Kínai olyan alacsony, összes hajú férfi, az arca széles, nyugodt és kemény, árad belőle a türelem, mintha megszokta volna, hogy mindent lassan, óvatosan és gondosan csináljon. A szeme azonban sötét, ovális, keleti szem és nyughatatlan, mint a csótány.

– Most állni hagyjuk egy kicsit – magyarázza. Eltette a csomagot, a másik zsebéből előhalászott egy régi rongyot, a kezére tekerte és rendkívül óvatosan leemelte a konzervdobozt a tűzről, majd gondosan letette a téglák mellé a homokba.

Épp most fejeztünk be egy munkát a vasútnak, és a töltéstől néhány méternyire táboroztunk, nem messze egy valamikori rakodóterület romjaitól. Az iroda helyenként lyukas, rozsdás és pókháló lepte, hullámos bádoggfalai még álltak. Az arra járók telemocskolták a tető nélküli helyiséget, a rámpa burkolata meg helyenként már szétmállott és benőtte a gaz. Még a betonszegély is megvolt, de már mindenütt repedezett és a bomlás maradványai borították, akár egy kísértetváros fogadóüdvözlője. A Kínai elővette és kirkatta a tisztára súrolt tejkonzervdobozokat, amelyeket csészeként használtunk. Én egy régi talpfán ültem és vártam, hogy megkezdődjön a kávékiöntés szertartása.

De hiába vártam, mert a Kínai csak guggolt, rongyba csavart keze a konzervdoboz felett, és meg se moccant. Csak guggolt ott és mereven figyelt valamit.

A hátam mögött megzörrent, recscent a bozót, az akáciák meg a mimózák, és egy férfi hosszú árnyéka vetődött a kis irtásra. Megfordultam és felnéztem rá. Az ültetvény felől jött, sovány volt és alacsony, sápadt, fehér arcán finom aranyszőke borosta. A szája körül, a szeme alatt és a nyakán a

ránckba beette magát a kosz, sűrű, hosszú haja meg kócos csomókban lógott a nyakába meg a halántékán. Szakadt bőrkabátban és ócska, kifakult, koszos farmerben volt, amelynek a szárát alul visszahajtotta.

Tétova várakozással állt az irtás szélén, előbb rám nézett, aztán a Kínaira, majd megint rám. Mocskos kézfejét végighúzta a szája előtt.

13

Aztán bizonytalanul ezt mondta: – Megszagótam a kávé. Nem zavarok?

– Hát – mondta a Kínai azzal a csendes, óvatos mosolyával. – Ha má' itt van asszem nem. – Aztán rám mosolygott. – Mit mondasz, bevehetünk még egy asztaltársat, pajtikám?

– Asszem jut neki is a pulykából meg a zöldborsóból.

A Kínai a fejével intet az idegennek: – Üljél csak le, pajtás. Épp vacsorálni készültünk.

A fehér fiú egy kicsit zavartan elvigyorodott, A talpfához jött, szakadt bakancsával odarúgott egy nagy követ és lovaglólülésben ráült. Nem szólt egy szót sem, csak figyelte a Kínait, ahogy kitesz még egy tejkonzerves dobozt, majd megfogja, amit a tűzről leemelt, és kitölti a kávé a csészékbe.

– Szolgálj ki magad fiú. Ez itt egy kicsit más, mint a polgármester kerti partija. – A fiú óvatosan elvette a csészéjét és fújni kezdte. A Kínai hangosan szürcsölgetett és azt mondta: – Kellett volna még egy kis sült kenyér. Nincs is anná' jobb, mint a kávé meg a sült kenyér.

– Hot dog – mondta a fehér fiú.

– Hogy mi?

– Hot dog. Hot dog kávéval, nagyon jó.

– Aha, ja. Mondják – vigyorgott a Kínai. Aztán megkérdezte: – Merrefelé, Fehérke?

– Cape Townba. Talán kapok munkát egy hajón, azt' irány az Államok.

– Sokak akarnak kijutni az Államokba – mondtam.

Fehérke ivott a kávéból, aztán azt mondta: – Igen, azt mondják, van ott pénz, meg van mit enni.

– Evésró' jut eszembe – mondta a Kínai. – Ecce' láttam egy képet egy könybe'. Amerikás könyv volt. Ottani ételek voltak a képen. Egy rakás étel, sült csirke, meg tengeri – ott kukoricának mondják – gombával, azt' szaftok, rósejbní, meg új ző'dborsó. Azt' mind színesbe'

– Add má' közelébb a báránysültet – mondtam gúnyosan.

– Jaj! – melegegett bele Fehérke a beszélgetésbe –, ha én ecce' ilyeneminek a közelibe kerülök, hát addig eszek, míg ki nem pukkanok.

A Kínai nyelt egy kis kávé: – Ecce', még sihederkoromba' vó'tam én pincér is. Egy olyan nagy kávéházba'. Azt látni kellett vó'na, hogy mit össze

nem ettek azok a kurafik ottan. Csak ültek azt' belapátolták. Olyan francija ételeket is, hogy petit grassz, vagy micsoda.

Erre azt mondtam: – Emlékszel, mikó' beszittyóztunk azt' tíz napot kaptunk? Csak ettük a kását, má' a fülünkön is az jött ki!

14 Mire a Kínai olyan furán azt mondta: – Eccé' beülnék én egy olyan elegáns kávéházba', és bezabá'nák egy vagon pulykát, sült kruplit, céklát meg habos süteményt. Azt' végül portói meg egy szivar.

–Bíz' Isten – mondta Fehérke –, ez mind ízlés dolga. Van, aki a csirkét szereti, azt' mások meg a birkafejet babbal!

– Ízlés dolga – ráncolta a homlokát a Kínai. – Marhaság, pénz dolga ez, pajtikám. Hat hónapig melóztam abba' a kávéházba', azt' senki se nem rendelt ott birkafejet babbal!

– Azt ismeritek, hogy a pasas bemegy egy nagy kávéházba? – kérdezte Fehérke, miközben a kávémaradékét lötyögtette a konzerv-csészében. – Leül egy asztalhoz és kipakolja a szendvicsét. Azt' odahívja a pincért és rendel egy pohár vizet. Mikó' a pincér kihozza a vizet, a pasas aszongya: Azt' a zenekar mé' nem játszik?

Röhögünk egy darabig, a Kínai majdnem megfulladt. Köhögött meg köpködött egy kicsit, aztán azt mondta: – Egy másik ürge is bemegy a kávéházba', azt' rendel egy virslit meg krumplipürét. Azt' mikó' kihozza neki a pincér, ránéz és aszongya: „Kedves uram, maga repedt tányéért hozott nekem.” Mire a pincér: „Egy fenét, az nem repedés. Az a virsli.”

Mikor már ezen is jól kiröhögünk magunkat, a Kínai felnézett az égre. A nap már majdnem lement, és a felhők, mint véres rongyok úsztak a látóhatár felett. Szellő mocorgatta a mimóزابokrokat meg az akáciát, és valahol a távolban, a vasúti síneken túl, egy kutya csaholt élesen.

A Kínai azt mondta: – Hét körül ér ide egy üres teher. Segítünk Fehérkének, hogy e'jusson Cape Townba. Asszem még van időnk egy kis hagymás sertésszeletre. – Fehérkére vigyorgott. – Azt' ha túl vagyunk a desszerten, el-sétálunk a sínek mentén. Lejjebb van egy kanyar, ott a legjobb felugrani. Majd megmutassuk.

Aztán finomkodva felém intet: – Szolgálj fel a kacsát, fiú!

Kitöltöttem a maradék kávé a konzerv-csészékbe. A tűz már kialudt, csak néhány parázs izzott a helyén. Fehérke kotorászni kezdett a bőrkabátja zsebében, és cigarettát halászott elő. A gyűrött dobozban épp három szál volt, és körbeadta. Mindenki kivett egyet, a Kínai meg kiemelt egy ágat a tűzből, és rágyújtottunk.

– Jó kis szivar – mondta a cigaretta parázsló végét vizsgálgatva.

Mire megittuk a kávé és elszívtuk a cigarettát, a nap már lement, és körös-körül sötét, bíborszínű árnyak vibráltak. A mimózá és az akáciák tejeinek körvonalából egész sárkánycsorda rajzolódott ki.

Sötétben sétáltunk a töltés mentén, elhagytuk a rakodó romjait, és az állomásépület úgy rajzolódott ki, mint egy hatalmas, meggyalázott sírkő. A távolból vonatfüttyöt hallottunk.

– Itt vagyunk – mondta a Kínai Fehérkének. – Ez egy hosszú teher, és amikor a kanyarba ér, má’ nem láthat meg a vezető, meg a közeg se a hátsó kocsin. Akkor ugorj, ha a mozdony eltűnik. Meg aztán fő’fele is megy, ezé’ lelassít, úgyhogy annyival is könnyebb. Nyugi, maj’ ha szólok. A fene, hát akko’ itt az idő egy búcsúpohárra! – Felvillant a foga a sötétben, ahogy elvigyorodott. Akkor Fehérke kinyújtotta a kezét és a Kínai megrázta, aztán én is.

– Kösz a vacsorát, fiúk – mondta Fehérke.

– Gyere máskor is – mondtam –, addigra szerzünk egy asztalterítőt. – Ott ácsorogtunk az akáciák közt a töltés mellett, míg a tehervonat füstölögve felpöfögött az emelkedőn, fényszórája meg hatalmas sárga lyukat fúrt a sötétségbe. Visszahúzódtunk, míg a mozdony szuszogva eldübörgött mellettünk. Aztán a szerkocsi jött, néhány zárt kocsi, majd a szeneskocsi, egy pórekocsi és még egy zárt kocsi. A mozdony már nem látszott.

– Na most jó – mondta a Kínai és előre tolta a fiút. A vonat mellett álltunk, ott zakatolt a fülünkbe. – Arra a szeneskocsira ugorj fel – mutatta a Kínai. – Alacsony meg üres is. Vigyázz, kapd el a kallantyút, na, most. Most egészen lelassult. Hát, sok szerencsét, pajtikám!

A szeneskocsi odaért, Fehérke előre lépett és figyelte a kocsi végén a vaskallantyút. Amikor lassan velünk egy szintbe ért, a fiú kinyúlt, megmarkolta és megkapaszkodott, aztán a lábát is megtámasztotta és lassan távolodott tőlünk.

Figyeltük, ahogy ott lóg, majd eléri a kocsi sarkát és fölkapaszkodik. Néztük az elzakatoló vonatot és láttuk, hogy lovaglólásban felül a vagon sarkára és a kezével visszaint nekünk. Mi is intettünk neki.

– A fene! Azt’ a zenekar mé’ nem játszik? – mondta a Kínai

(Fordította: Somló Ágnes)